

Litania do Św. Jana z Dukli

Kyrie, elejson. Christe, elejson. Kyrie, elejson.
Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas.
Ojcze z nieba, Boże, **zmiłuj się nad nami.**
Synu Odkupiciela świata, Boże,
Duchu Święty, Boże,
Święta Trójco, Jedyny Boże,
Święta Maryjo, bez grzechu pierwotnego poczęta, **módl się za nami.**
Święty Franciszku z Asyżu,
Święty Janie z Dukli, wierny naśladowco Jezusa,
Św. Janie, miłujący Krzyż Chrystusa,
Św. Janie, wielki czcicielu Najświętszej Maryi Panny,
Św. Janie, wierny synu Świętego Franciszka,
Św. Janie, prawdziwa ozdoba Kościoła Chrystusowego,
Św. Janie, mężu żywej wiary,
Św. Janie, pełen chrześcijańskiej nadziei,
Św. Janie, głoszący swym życiem cnotę Bożej miłości,
Św. Janie, wzorze pokory i ubóstwa,
Św. Janie, przykładzie czystości i posłuszeństwa,
Św. Janie, wytrwały w zachowywaniu chrześcijańskich obyczajów,
Św. Janie, wzorze miłości bliźniego,
Św. Janie, potrzebującym z nieustanną pomocą spieszący,
Św. Janie, głęboki i niestrudzony w rozważaniu tajemnic Bożych,
Św. Janie, przykładzie żarliwej modlitwy,
Św. Janie, apostołe Królestwa Bożego,
Św. Janie, hojny szafarzu sakramentów świętych,
Św. Janie, gorliwy i wytrwały spowiedniku,
Św. Janie, żarliwy kaznodziejo pokuty,
Św. Janie, pomagający zagubionym w odnalezieniu właściwej drogi życia,
Św. Janie, męczenniku pragnieniem,
Św. Janie, obdarzony łaską uzdrawiania chorych,
Św. Janie, pocieszycielu smutnych i strapionych,
Św. Janie, prowadzący do jedności wyznawców Chrystusa,
Św. Janie, szczególny opiekunie Dukli i Lwowa,
Św. Janie, Patronie naszego Narodu,
Św. Janie, prowadzący skłóconych do pojednania i pokoju,
Św. Janie, wskazujący drogę do niebieskiej ojczyzny,
Św. Janie, klejnocie Zakonu Braci Mniejszych,
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, przepuść nam, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, wysłuchaj nas, Panie.
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, zmiłuj się nad nami.
K. Módl się za nami Święty Janie z Dukli.
W. Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

Módlmy się:

Wszchemogący Boże, Ty nam dałeś świętego Jana z Dukli za patrona we wszystkich udręceńiach i nagłych potrzebach, prosimy Cię pokornie,† abyś nas – za jego przyczyną – uwolnił od wszelkich nieszczęść, kłopotów i chorób, * a równocześnie wspierał w różnych naszych potrzebach doczesnych i wiecznych. Który żyjesz i królujesz przez wszystkie wieki wieków. Amen.

PISMO PARAFII PW. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH W BRZEZINACH

SANCTUS

Dodatek
Św. Jan z Dukli

MŁODOŚĆ ŚW. JANA

Młodość i pochodzenie społeczne św. Jana.
- Co wiemy o pochodzeniu i wczesnej młodości Jana? Informacje na ten temat nie są dość jasne. Prawdopodobnie z tego powodu jego curriculum vitae zostało wzbogaczone na przestrzeni wieków o liczne legendy. Rok przyjścia na świat Jana historycy powszechnie przyjęli na około 1414. Funkcję nazwiska mogła pełnić miejscowość, z której dana osoba pochodziła. Dlatego określenie de Ducla wskazuje na miejsce urodzenia Jana w Dukli.

Środowisko rodzinne Jana. - Biografowie do pewnego stopnia ustalili środowisko pochodzenia Jana. W czasie procesu beatyfikacyjnego (1626-1630) Kazimierz z Krosna, bernaryn, wikary klasztoru lwowskiego, przekazał wiadomość, że pod koniec XVI w. żył w Dukli sędziwy i powszechnie poważany mieszczanin. Nosił nazwisko Dźwig

i pochodził w prostej linii z rodziny Jana. Przedstawioną informację bernaryn ów zaczerpnął z relacji zasłyszanej w rodzinnym mieście od ks. Jakuba Łopackiego, mansjonarza fary krośnieńskiej i jego brata Jana, rajcy krośnieńskiego. Zresztą sam Kazimierz z Krosna, kiedy w 1618 r. przebywał w Dukli, odszukał potomków Dźwiga. Ci potwierdzili mu wiadomość Łopackich. Czy jednak nazwisko Dźwig było rodowym Jana z Dukli do dzisiaj nie wiadomo.

Miejsce zamieszkania. - Według zeznań kilku sędziwych mieszczan dukielskich, rodzice Jana prawdopodobnie mieszkali w domu przy ulicy Kaczyniec. Była ona usytuowana na tzw. Przedmieściu Wyzszym, w południowej części pierwotnej Dukli (Stara Dukla). Stąd, jak wnioskują biografowie, rodzice Jana należeli do mieszkańców osiadłych już tam od dłuższego czasu. Byli to pobożni, praktykujący katolicy, skoro właśnie w ich rodzinie zrodziło się powołanie kapłańskie i zakonne.

Wykształcenie. - Pozostaje do rozwiązania kwestia wykształcenia Jana. Na podstawie wy-mogów stawianych w zakonie kandydatom zamierzającym przyjąć święcenia kapłańskie, żywotopisarze Jana stwierdzili, że w młodych latach zdobył on wykształcenie elementarne. Biografowie ogólnie przyjmują, że początkowe etapy życia zakonnego przechodził analogicznie do innych współbraci. W XV wieku, podobnie jak później u bernarynów, prawie każdy klasztor z osobna przyjmował i przez okres roku kształcił nowicjuszy. Pozostawali oni pod opieką mistrza nowicjatu. Zdobywali wiedzę z zakresu duchowości franciszkańskiej, liturgiki, śpiewu kościelnego, a także byli zobowiązani do pracy fizycznej. Po ukończeniu nowicjatu i formalnym przyjęciu do zakonu przez akt złożenia profesji wieczystej, kandydat do kapłaństwa przechodził kolejne etapy nauki, stopniowo przyjmując niższe, a następnie wyższe

święcenia. Studium franciszkańskie obejmowało powszechny w średniowieczu program tak zwanego trivium: gramatyka, retoryka i logika. Lektorzy wykładali teologię prawdopodobnie tylko w większych klasztorach. Jak szerokie wykształcenie teologiczne zdobył Jan? W późniejszym okresie piastował urząd kaznodziei niemieckiego. Od kandydata na ambonę wymagane były według średniowiecznej praktyki *doctrina et sanctitas vitae*. Z tego wynika, że Jan to człowiek odznaczający się dobrą znajomością wiedzy teologicznej i języka niemieckiego oraz świętobliwością życia.

Życie pustelnicze św. Jana. - Według dawnej tradycji, istniejącej w środowisku dukielskim, a potwierdzonej w XVII w. przez tamtejszy urząd wójtowski, w młodym wieku Jan prowadził życie pustelnicze w okolicznych lasach, nad potokiem Zaśpít. Miał także swój erem pod górą Cergową, jak podaje późniejsza wersja tradycji. Kiedy Jan opuścił pustelnię? We franciszkańskiej wspólnocie zakonnej przebywał około pięćdziesięciu lat. Odejmując tę liczbę od roku jego śmierci, w przybliżeniu określiłem datę tego wydarzenia na r. 1434.

POCZĄTKI ŻYCIA ZAKONNEGO

Św. Jan u oo. Franciszkanów konwentalnych. - Jak potoczyły się dalsze dzieje Jana w Zakonie Braci Mniejszych? Kolejne życia Świętego, związane z dziejami franciszkanów konwentalnych, są również pełne niejasności. Wśród historyków panuje ogólne przekonanie, że Jan z Dukli znalazł się pośród braci zakonnej w dojrzałym wieku. Dojrzałość wiekową wyjaśnia poprzedzający wstąpienie do zakonu okres życia pustelniczego. W którym z klasztorów Jan odbył nowicjat? Być może zgłosił się do konwentu krośnieńskiego, znajdującego się najbliżej Dukli. Po przyjęciu święceń kapłańskich Jan z Dukli prawdopodobnie sprawował w zakonie różne urzędy i funkcje, począwszy od najniższych (kwestarz, lektor, kantor, spowiednik, zakrystian, kaznodzieja), aż po przełożonego, co było u franciszkanów przyjętym zwyczajem, chociaż nie regułą. Kilka razy kapituły prowincjalne powierzały Janowi urząd gwardiana w poszczególnych klasztorach. Kronikarz bernardyński, Jan z Komorowa, określa dwa takie konwenty: w Krośnie i we Lwowie.

Kustosz kustodii i kaznodzieja niemiecki. - Sprawowanie urzędu kustosza kustodii ruskiej to kolejny etap w życiu zakonnym Jana z Dukli. Przypadł on na okres między schyłkiem rządów kustosza Piotra Galatana (1443), a początkiem Jerzego z Sanoka (1461). W 1461 r., w kościele szpitalnym pod wezwaniem św. Ducha we Lwowie, skupiającym niemieckich mieszczan, Jan z Dukli pełnił funkcję kaznodziei. Nie wiadomo jednak przez jaki okres czasu.

BERNARDYNI W POLSCE

Pierwsi bernardyni w Polsce. - Życie i działalność św. Jana z Dukli przypadły na okres, w którym ożywił się ruch odnowy wśród zakonów żebrzących. Przeszczepiona w 1453 r. na polski grunt przez św. Jana Kapistrana włoska reforma franciszkańska znalazła dogodne warunki rozwoju. Polscy Bracia Mniejsi obserwanci, zwani bernardynami, w niedługim czasie stworzyli bardzo dynamiczny, samodzielny wikariat (1467), a następnie prowincję (1517), skupiającą wiele nieprzeciętnych osób.

W znacznej mierze reprezentowały one uniwersyteckie środowisko naukowe. To właśnie z niego między innymi wywodzili się zakonnicy bernardyńscy, jak chociażby niedawni mistrzowie Akademii Krakowskiej Antoni z Radomska (zm. 1487), Jan ze Stopnicy (zm. około 1518), czy Jan Szklarek (zm. 1515). Także wśród bernardyńców niemal współcześnie żyjących z Janem z Dukli nie brakło równie świętobliwych i żarliwych w spełnianiu swej misji duszpasterskiej zakonników, takich jak bł. Władysław z Gielniowa (zm. 1505), patron Warszawy, bł. Szymon z Lipnicy (zm. 1482), patron Krakowa oraz Sługa Boży, Rafał z Proszowic (zm. 1534).

PRZEJŚCIE I DZIAŁALNOŚĆ U BERNARDYNÓW

Przejście św. Jana do bernardyńców. - Osobowość, świętobliwe życie oraz piastowane urzędy zapewniały Janowi do końca pobytu u franciszkanów konwentalnych uznanie, szacunek,

sympatię i wpływowe znaczenie w zakonie. Jednak pragnienie doskonalszego życia zakonnego, bliskiego ideałom franciszkańskim, było przyczyną podjęcia przez niego decyzji przejścia do Zakonu Braci Mniejszych obserwantów. Chcąc przenieść się od franciszkanów konwentalnych do bernardyńców musiał się jednak liczyć z oporem ze strony przełożonych. Dla zapobieżenia sporom wokół tej sprawy i uzyskania formalnego zezwolenia Jan wykorzystał wizytację klasztoru św. Krzyża we Lwowie w 1463 r. przeprowadzoną przez prowincjała Mikołaja Stryczka z Karniowa (1443 – 1467), a ściślej uroczyste przyjęcie na cześć wizytatora. Istniał bowiem zwyczaj, że zarząd miasta Lwowa podejmował obiadem przełożonego franciszkanów ilekroć ten przybywał na wizytację. W czasie uczyty Jan przedstawił prowincjałowi prośbę o pozwolenie przejścia do bernardyńców. Stryczek mniemał, że na odwiedzinach w sąsiednim klasztorze, stąd tak łatwo udzielił pozytywnej odpowiedzi. Całe wydarzenie miało miejsce w obecności wielu świadków, dlatego więc konwentalni zaniechali roszczeń w sprawie powrotu Jana.

Działalność św. Jana w klasztorach bernardyńskich. - W Zakonie Braci Mniejszych obserwantów Jan z Dukli spędził 21 lat. Rozwijał tam swoje życie wewnętrzne i pilnie zachowywał obowiązującą Regułę Franciszka z Asyżu. Z pewnością znaczny okres życia Jan spędził w klasztorze św. Bernardyna ze Sieny i Andrzeja Apostoła we Lwowie. Przez krótki okres mieszkał w klasztorze w Poznaniu. W konwencie lwowskim sprawował on z wielką żarliwością, nawet w czasie nękających go chorób, urząd kaznodziei i spowiednika. Tematyka kazań głoszonych przez Jana dotyczyła kierowania się w życiu Ewangelią, ze szczególnym akcentem zachowania rad ewangelicznych pod macierzyńską opieką Najświętszej Matki Zbawiciela, Maryi Panny Anielskiej i za wsparciem świętych Kościoła. Jan z Dukli wiele czasu spędzał również w konfesjonale, wyróżniając się jako spowiednik cierpliwością i życzliwością w stosunku do penitentów. Ludzie świeccy znajdowali u niego poradę życiową, słowa otuchy i pocieszenia.

Misjonarz wśród prawosławnych. - Na podstawie zeznań świadków w procesie beatyfikacyjnym w XVII w. oraz ożywionego kultu, jakim Ormianie i Rusini otaczali Jana pielgrzymując do jego grobu, biografowie przyjęli tezę o czynnym udziale Świętego w pracach misyjnych lwowskich bernardyńców wśród ludności prawosławnej. Również twierdzenie o jego działalności charytatywnej wywodzi się z tradycji. Według niej osobiście odwiedzał on chorych, udzielał im sakramentów, bogatych prosił o jałmużnę na rzecz ubogich, sam dzielił się z głodnymi swoim posiłkiem przy furcie klasztornej.

DUCHOWOŚĆ ŚW. JANA

Życie wewnętrzne św. Jana. - Jan z Dukli prowadził głębokie życie wewnętrzne, szczególnie uwydatnione w przekazach źródłowych. Wspólnie z braćmi brał udział w *Officium Divinum*, pomimo

że cierpiął z powodu owrzodzenia nóg i utraty wzroku. Psalmi brewiarzowe recytował z pamięci, przechadzając się między stallami dla przezwyciężenia senności. Pana Boga kontemlował w czasie całonocnych czuwań oraz przebywając w przygotowanej w tym celu, w przyklasztornym ogrodzie kapliczce – pustelni. Odznaczał się szczególnym nabożeństwem do Matki Bożej. Wyrazem tego było odmawianie przez Jana kilka razy dziennie Godzinek ku Jej czci. Wolny czas, przeznaczony na rekreację, Jan spędzał na wykonywaniu różnych posług w ogrodzie lub kuchni klasztornej niosąc tym samym pomoc braciom zakonnym. Celę oraz ubranie miał zawsze utrzymane w porządku i czystości.

Śmierć. - W dzień świętego Michała Archanioła, to jest we środę 29 września 1484 r. Jan z Dukli, odmówił ze współbraćmi siedem psalmów pokutnych. Następnie w celi lwowskiego klasztoru zakończył swoją ziemską peregrinatio ad Deum. Został pochowany bez trumny, w ziemnym grobie, w chórze zakonnym kościoła św. Bernardyna ze Sieny i Andrzeja Apostoła we Lwowie.